ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਜਯੰਤੀਭਾਈ ਈਸ਼ਵਰਭਾਈ ਪਟੇਲ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1753-1754 ਦੇ 2023)
ਮਾਰਚ 17, 2023
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 : ਧਾਰਾ 24(2) – ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਜਦੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ – ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ 1992 ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 90% ਅਤੇ 10% ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਰੱਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਪਰੰਤੂ; ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ– ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ – ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਲੈਪਸ ਮੰਨਿਆ – ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਲੈਪਸ ਲਈ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ / ਲਾਭਾਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ – ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ – 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਸੀ – ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਪਰੰਤੂ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਣਇੱਛੁਕਤਾ ਕਾਰਨ; ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਖੇਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ – ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਲੈਪਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ – ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਲੈਪਸ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕੀਤੀ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲੈਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੀ। ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 11.06.1993 ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਣਇੱਛਾ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ / ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਸੰਸਥਾ / ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 5.4]

1.2 ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਚੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ, 11.06.1993 ਨੂੰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ-ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਤਲਾਤੀ-ਕਮ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ/ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਨਿਆ ਗਈ ਚੂਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

1.3 ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਨਿਆ ਗਈ ਚੂਕ ਲਈ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਸੰਸਥਾ / ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੂਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਣਇੱਛਾ ਕਾਰਨ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ / ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੂਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6.11]

1.4 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 11.06.1993 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤਿਆ / ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1993 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, 07.05.1993 ਨੂੰ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ, ਦੋਵੇਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ”। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਲੈਪਸ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ / ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੂਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੈਪਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ, ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੈਪਸ ਲਈ, ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਾਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੈਪਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 7]

1.5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ

ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਅਤੇ 21.01.2009 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 07.03.1995 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 21.01.2009 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਤੀ 21.01.2009 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1894 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 05.04.2010 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਤਲਾਟੀ ਕਮ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਣੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ 21.01.2009 ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, 07.03.1995 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਦਾ ਡੀਮਡ ਲੈਪਸ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ, ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 8][712-B-E]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.4

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1753-1754 ਦੇ 2023।

31.08.2015 ਨੂੰ ਐਸ.ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 9740 ਦੇ 2012 ਅਤੇ 01.04.2016 ਨੂੰ ਐਮ.ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 3036 ਦੇ 2015 ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 9740 ਦੇ 2012 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਮਧੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਿਤੁਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਮਿਸ. ਸੁਜੀਤਾ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਵਕੀਲ.

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਨਕੁਲ ਦੇਵਾਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰਧੁਮਨ ਗੋਹਿਲ, ਮਿਸਿਜ਼ ਤਰੁਣਾ ਸਿੰਘ ਗੋਹਿਲ, ਮਿਸ. ਰਾਣੂ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਅਲਾਪਤੀ ਸਾਹਿਤਿਆ ਕ□ਸ਼ਣਾ, ਮਿਸ. ਜੈਕ੍ਰਿਤੀ ਐਸ. ਜਾਦੇਜਾ, ਚਾਰੁਦੱਤ ਵਿਜੈਰਾਵ ਮਹਿੰਦਰਕਰ, ਕੇਸ਼ਵ ਹੇਗੜੇ, ਆਫਤਾਬ ਰਸ਼ੀਦ, ਆਫਤਾਬ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਾਜਨ ਕੁਮਾਰ ਚੌਰਾਸੀਆ, ਮਿਸ. ਬੇਬੀ ਦੇਵੀ ਬੋਨੀਆ, ਏ ਕੇ ਕੌਲ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਬਾਜਪਾਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ II, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਦਰਸ਼ ਮੇਨਨ, ਸਮਰੇਂਦਰ ਬਿਊਰਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਠੇਰ, ਨਿਤਿਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਈਸ਼ਾਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਅੰਸ਼ੇ ਧਾਵਟਿਲਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਨ. ਐਸ. ਵਾਸਿਸ਼ਟ, ਮਿਸ. ਜਯੋਤੀ ਕਟਾਰੀਆ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਕੀਲ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਿਵਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 9740/2012 ਵਿੱਚ 31.08.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀਤਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਸਥਾਪਨ ਐਕਟ, 2013 (ਇਸ ਨੂੰ "ਐਕਟ, 2013" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਲੈਪਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 01.04.2016 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਸਿਵਲ ਅਰਜ਼ੀ (ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ) ਨੰਬਰ 3036 ਦੇ 2015 ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਿਵਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 9740/2012 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

2.1 ਕਿ, ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ - ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਿੰਡ ਤਰਸਾਵਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਘੋਡੀਆ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਡੋਦਰਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 287 ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ 2 ਹੈਕਟੇਅਰ 37 ਆਰ 75 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਨਾਪਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 (ਇਸ ਨੂੰ "ਐਕਟ 1894" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 11.04.1991 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਲਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ 06.02.1992 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਥੇ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ - ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ 11.06.1993 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ 90% ਰਕਮ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ 10% ਰਕਮ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ - ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਦੂਜਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 13.02.1995 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 07.03.1995 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ 90% ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਾਕੀ 10 ਫੀਸਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ 2009 ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

2.2 ਕਿ, 21.01.2009 ਨੂੰ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 07.03.1995 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 07.03.1995 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 05.05.1993 ਅਤੇ 09.02.1994 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 90% ਅਤੇ 10% ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ 90% ਅਤੇ 10% ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ)। ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਫੋਰਸੈਡ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 21.01.2009 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਚਾਰ / ਪੱਤਰ ਦਿਨਾਂਕ 05.04.2010 ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ – ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੇਸ 16.04.2010 ਨੂੰ ਤਲਾਤੀ-ਕਮ-ਮੰਤਰੀ, ਤਰਸਾਵਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਪਸਥਿਤ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 – ਅਸਲ ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ 11.06.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ।

2.3 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 – ਅਸਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

2.4 ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਐਕਟ, 2013 ਨੂੰ 01.01.2014 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ

ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2.5 ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਇਕ ਵਾਰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 21.01.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 05.04.2010 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.6 ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 05.04.2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਈਸ਼ਵਰਭਾਈ ਪਟੇਲ [ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੋਤਣ ਵਾਲੇ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਹੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ 11.06.1993 ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

2.7 ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਸ ਨਿਰੀਖਣ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2.8 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਿਵਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ।

3. ਮਿਸ. ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੈਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (2020) 8 SCC 129 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 11.06.1993 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 05.05.1993 ਅਤੇ 09.02.1994 ਨੂੰ 90% ਅਤੇ 10% ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 07.03.1995 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3.2 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਵਾਰਡ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ / ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ 21.01.2009 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ 05.04.2010 ਨੂੰ ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3.3 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਵਾਰਡ ਐਕਟ, 1894 ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ, 1894 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਵਾਦਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਹੈ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਜੋ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ 'ਤੇ ਪੰਚਨਾਮਾ ਲਗਾ ਕੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕਬਜਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ 'ਤੇ ਹਲਫਨਾਮਾ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਡਰਾਇੰਗ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ/ਖੁੱਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੰਚਨਾਮਾ ਇੱਕ ਢੰਗ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 11.06.1993 ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

3.4 ਮਿਸ. ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ – ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਚੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਤਲਾਤੀ-ਕਮ-ਮੰਤਰੀ, ਤਰਸਾਵਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਚੂਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

3.5 ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ / ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੂਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣਾ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਚੂਕ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ / ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੂਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ 07.03.1995 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਨਕੁਲ ਦੀਵਾਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ – ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ – ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੱਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.1 ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ, ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 21.01.2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 05.04.2010 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 07.03.1995 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਟੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 21.01.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 05.04.2010 ਨੂੰ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

4.2 ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ, ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 07.03.1995 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ 07.03.1995 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੋਟੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ।

4.3 ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ 1993 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ 15 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੁਤਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

5.1 ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 11.06.1993 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੂਲ ਇਨਾਮ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬੀ – ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਬਸਾਉ ਲਈ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ (90% + 10%) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬੀ – ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੋਟ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 22.03.2013 ਨੂੰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗੋਰਾ ਕਮਲਾਸਿੰਘ ਜੋਖਨਭਾਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"6. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ 11.06.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ

ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 27.07.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਇਨਾਮ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 07.03.1995 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਚੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਇੱਛਾ ਅਤੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 3.2 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਉਂਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਨੋਟਿਸ 05.04.2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯਾਚੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 11.06.1993 ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ 07.03.1995 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਣਇੱਛਾ ਕਾਰਨ ਕਬਜ਼ਾ (ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ) ਅਤੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1894 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਲੈਪਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ? ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ:

“366. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

366.1. ਜੇਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ 1-1-2014 ਨੂੰ, 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(1)(ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

366.2. ਜੇਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਦੇ 2013 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1894 ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

366.3. ਧਾਰਾ 24(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ “ਜਾਂ” ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੜ੍ਹਨਾ “ਨਾ” ਜਾਂ “ਅਤੇ” ਵਜੋਂ ਹੈ। 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਾਨਤਾ ਅੰਤ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਰਕਤ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

366.4. 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਅਦਾ ਕੀਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਮ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਹੁਮਤ ਜ਼ਮੀਨਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ (ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ) ਨੂੰ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਅਧੀਨ ਦਾਇਤਵ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ (ਜਮ੍ਹਾਈ) ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਹੁਮਤ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ 2013 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ" ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਨ।

366.5. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31(1) ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਮੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 31(1) ਅਧੀਨ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ, ਉਹ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕ ਗਈ ਹੈ।

366.6. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 24(2) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਦਾ।

366.7. 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਖਿੱਚਾਈ ਨਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵੇਸਟਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮੁਕਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

366.8. ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਵੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਕਾਮੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਦੇ ਨਾਲ 1-1-2014 ਨੂੰ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਬਸਿਸਟੈਂਸ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

366.9. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀਆਂ ਸੰਪੂਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਧਾਰਾ 24 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1-1-2014 ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੀਤਦਿਸ਼ ਵਾਲੇ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਪੂਰਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਜਾਂ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

5.4 ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ... ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਸੀ। ਸਹਿਮਤੀ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 11.06.1993 ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਣਇੱਛੁਕਤਾ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ / ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਸੰਸਥਾ / ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

6.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ / ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੂਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਲਈ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ / ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੂਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਨਿਯਮ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਚਨਾਮਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਅਣਇੱਛਾ ਕਾਰਨ, ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਈਸ਼ਵਰਭਾਈ ਪਟੇਲ

ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ / ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7. ਹੁਣ, ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 11.06.1993 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤਿਆ / ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1993 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, 07.05.1993 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ, ਦੋਵੇਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਤੈਅ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ।” ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਸਮਾਪਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਥੇ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ / ਲਾਭਾਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ

24(2) ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ, ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਹੁਣ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ 21.01.2009 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 07.03.1995 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 21.01.2009 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 21.01.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਨਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਦਿਨਾਂਕ 05.04.2010 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਲਾਤੀ ਕਮ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ 21.01.2009 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 07.03.1995 ਬਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਦੇ ਪਹਲੂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਇਨਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਸਫਲ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਸਿਵਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9740/2012 ਵਿੱਚ ਦਿਨਾਂਕ 31.08.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਦਿਨਾਂਕ 01.04.2016 ਨੂੰ ਰਿਵਿਊ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਸਿਵਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ (ਰਿਵਿਊ ਲਈ) ਨੰਬਰ 3036 ਆਫ 2015 ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਿਵਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9740/2012 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ
ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ : ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਖੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate